

Stofwisselingsproblemen rond werpen

drs. Annemarie Dirkzwager, dierenarts varkensgezondheidszorg

De overgang van drachtstal naar kraamstal is voor zeugen een dramatische verandering. Een nieuwe stal, terug in een box, ander voer en voorbereiden op het werpen. Dat gaat dan ook niet altijd goed.

Problemen rond het werpen uit zich bij de zeug in traag werpen, te vaste mest, onvoldoende melkproductie, op de buik liggen, traagheid, onvoldoende eetlust en wateropname en een afwijkende uier. Dat resulteert vervolgens in meer dood geboren biggen, doodgelegene biggen, achterblijvers en meer kans op problemen na spenen door onvoldoende biestopname.

Over de oorzaak van deze problemen bestaan enkele oude en nieuwe theorieën:

1. verstoring van de darmflora waardoor mogelijk endotoxinen zouden worden gevormd;
2. mineraltekort (calcium, fosfor);
3. problemen met het energie- en eiwitmetabolisme.

Verstoring darmflora

De voerovergang van drachtvoer naar lacto-voer in combinatie met obstipatie zou verstoring van de darmbacteriën kunnen geven. Volgens deze al langer bestaande theorie zouden de daarbij gevormde gifstoffen in het bloed opgenomen kunnen worden en het hormoon remmen dat de melkproductie moet stimuleren. Bewijs hiervoor is moeilijk te leveren, maar een goede aansluiting van

Problemen rond werpen resulteren in minder levend geboren biggen en meer biggenuitval. Op een zeugenbedrijf met 400 zeugen betekent 0,25 minder levend geboren biggen en 3% extra uitval een saldoeverlies van € 9.500,- per jaar.

bloedtesten	betekenis hoge waarde	betekenis lage waarde
NEFA	matige voedselvoorziening	
AST	energietekort kan ook gevolg zijn van leverschade	
ureum	nierproblemen: sterk verhoogd	eiwittekort, lage voeropname, leverproblemen
Calcium	slechte nierfunctie, bottumoren; verhoogde calciumopname	onvoldoende calciumvoorziening, mogelijk tekort vitamine-D
Fosfor	soms erg hoog door nierprobleem	tekort energie, tekort voer fosfor rond werpen extra behoefte
CTx	botafbraak, o.a. voor melkproductie	botherstel
Osteocalcin	botopbouw, herstel na spenen	weinig botopbouw, calcium/fosfor voor melk

Nuttige testen bij problemen rond werpen. U kunt ze in combinaties/pakketten aanvragen.

drachtvoer en lactovoer en laxeren met bijvoorbeeld zemelen kunnen het probleem sterk verminderen. Verder is een ruime waternvoorziening belangrijk en kan het helpen om bacterieremmende stoffen (organische zuren, etherische oliën) te verstrekken.

Mineraltekort

Bij het starten van de melkproductie is snel veel calcium en fosfor nodig. Bij het werpen is calcium ook belangrijk voor de werking van de spieren in de baarmoederwand. Behalve uit het voer kan een zeug ook calcium en fosfor vrijmaken uit de botten. Om het verloop van dit proces goed te volgen, zijn tegenwoordig bloedtesten beschikbaar. Behalve de gehalten aan calcium en fosfor in het bloed kan ook getest worden op de stoffen osteocalcin, een soort hormoon dat de botopbouw stimuleert. Verder kan er getest worden op CTx, een eiwit dat vrijkomt bij de afbraak van bot. Als de zeug extra calcium en fosfor nodig heeft, zal de botafbraak tijdelijk versterkt zijn, maar in de loop van de zoogperiode en zeker na het spenen, moet het bot weer hersteld worden.

Energie- /eiwitstofwisseling

Rond het werpen heeft de zeug veel energie en eiwit nodig. Vaak moet ze daarvoor ook de eigen lichaamsreserves aanspreken. Dat lukt niet altijd goed. Om dit te onderzoeken zijn bloedtesten beschikbaar die een aanwijzing kunnen geven over de energie- en eiwitvoorziening (zie tabel).

Bij problemen rond werpen kunnen ook andere omstandigheden een rol spelen:

- (te) vette zeugen
- hogere hoktemperaturen
- slechte waternvoorziening
- ziekten, pootproblemen en verwondingen
- algehele hygiëne en infectiedruk
- schimmels en gisten in bijproducten.

Bij problemen rond werpen is het belangrijk om de verschillende mogelijke oorzaken grondig te inventariseren. Gelukkig zijn er tegenwoordig diverse bloedtesten om een beter beeld te krijgen van de achtergronden van dit complexe probleem.